

PROGRAM ZA ŠAH

voditelj: Željko Matkun, predsjednik Šahovskog saveza Varaždinske županije, instruktor šaha

e-mail: zeljko.matkun@vz.ht.hr

Od školske godine 2019./2020. u sklopu Centra izvrsnosti iz informatike pokrenut je Program za šah.

U Program se mogu uključiti učenici od 4. razreda osnovne škole te srednjoškolci.

Zašto šah?

Brojni znanstveno dokazani pozitivni učinci od učenja šaha kod djece (jačanje vještina rješavanja problema i samostalnog donošenja odluka, povećavanja koncentracije, unaprjeđenje pamćenja, poticanje kritičkog i kreativnog razmišljanja, itd.) upućuju na zaključak da su koristi od učenja šaha tolike da je itekako poželjno i razumno uključiti šah u sustav obrazovanja. Nakon tri godine uspješne suradnje Varaždinske županije, Školskog sportskog saveza i Šahovskog saveza Varaždinske županije u provođenju projekta „Uvođenje šaha u škole Varaždinske županije“ od ove se školske godine učenicima škola Varaždinske županije pruža jedinstvena prilika da u formi centra izvrsnosti na višem nivou unapređuju šahovsko znanje. Predavači u Centru biti će iskusni šahisti, nositelji međunarodnih i nacionalnih šahovski titula, te šahovski instruktor Hrvatske olimpijske akademije.

Program iz šaha će, na temelju interesa učenika, raditi u maksimalno tri radionice sa ukupno 40 učenika razvrstanih u tri grupe:

- A – napredna radionica od maksimalno 10 učenika,
- B – radionica srednje razine od maksimalno 15 učenika i
- C – osnovna radionica od maksimalno 15 učenika.

Sastav grupa odrediti će se na temelju rezultata testiranja i rezultata postignutih na natjecanjima Pojedinačnog prvenstva učenika osnovnih škola Varaždinske županije („PUŽ“) iz školske godine 2018./2019.; odnosno prema razini šahovskog znanja učenika, bez obzira na to koji razred učenici pohađaju. Za najmlađu dob polaznika predlaže se 4. razred osnovne škole.

Nastavni program odvijati će se u sve tri radionice prema sljedećem planu za pojedini termin nastave u trajanju od četiri školska sata:

1. sat: taktika – rješavanje zadataka,
2. sat: strategija,
3. sat: analiza partija šahovskih majstora i povijest šaha,
4. sat: igra i analiza partija.

Taktika – rješavanje zadataka

Zadaci će biti prilagođeni znanju učenika, ovisno o radionici, a obrađivati će sljedeće teme:

MAT	OTKRIVENI I DVOSTRUKI ŠAH	NAPAD NA KRALJA
ROHADA	NAPAD NA VEZANU FIGURU	SEDMI RED (TAKTIKA)
PROFITABILNA IZMJENA	OBRANA OD DVOSTRUKOG NAPADA	ČIŠĆENJE POLJA I LINIJE
MAT ili PAT	REMI	DAMA PROTIV PJEŠAKA
MATIRANJE SA KRALJICOM	KLJUČNA POLJA	BREAK THROUGH
DVOSTRUKI NAPAD KRALJICOM	OBRANA OD VEZIVANJA	UTRKA U PJEŠAČKOJ ZAVRŠNICI
VEZIVANJE	DVOSTRUKI NAPAD: MAMAC	NAPAD NA ROHIRANOG KRALJA
ELIMINIRANJE OBRANE	BLOKADA	TOPOVSKA KONAČNICA
MAT U DVA POTEZA	SLABI PJEŠACI	PROBLEMSKI ŠAH
DVOSTRUKI NAPAD SKAKAČEM	NAMJEŠTANJE VEZIVANJA	LOVAC POGREŠNE BOJE
MAT TOPOM	SLOBODNI PJEŠAK	TOP PROTIV PJEŠAKA
DVOSTRUKI NAPAD TOPOM	MAGNET KOMBINACIJA	MAT NA ZADNJEM REDU
OTKRIVENI NAPAD	NAMJEŠTANJE DVOSTRUKOG NAPADA	MJEŠOVITI ZADACI

Strategija

Šahovska strategija predstavlja teoretski dio šahovskog znanja koji se odnosi na razumijevanje pozicije i pozicijskih elemenata. Predavanja će biti prilagođena za pojedinu radionicu, a obrađivati će područja iz sve tri faze šahovske partije: otvaranja, središnjice i konačnice, kroz sljedeće teme:

Analiza partija šahovskih majstora i povijest šaha

Upoznavanje sa detaljima partija vrhunskih igrača nepresušan je izvor šahovskog znanja i inspiracije. Prezentirane partije šahovskih majstora obuhvatiti će sve obrađene teme iz satova taktike i strategije, a isto tako će s vremenom obuhvatiti i sve šahovske prvake svijeta. Na taj način će se obrađivati i povijest šaha, što je nezaobilazni dio šahovske kulture.

Igra i analiza partija

Nezaobilazni dio učenja šaha je igranje šaha koje pruža zadovoljstvo i mogućnost iskazivanja svojih vještina tijekom igre. Uz prisutnost mentora, osim ukazivanja na bitne elemente u igranim partijama, igranje šaha u formi turnira ili pojedinačnog meča pruža priliku i za učenje i usvajanje šahovskih pravila kojih se svaki igrač mora pridržavati na šahovskim natjecanjima.

Natjecanja

Polaznici Programa iz šaha biti će upućivani na sudjelovanje u natjecanjima koja su se i do sada održavala u sklopu zajedničkog projekta Varaždinske županije, Školskog sportskog

saveza i Šahovskog saveza Varaždinske županije pod nazivom „Uvođenje šaha u osnovne škole Varaždinske županije“.

U toj domeni postoje tri natjecanja: „Pojedinačno prvenstvo učenika svih škola Varaždinske županije“ – 5 turnira, „Ekipno školsko prvenstvo Varaždinske županije“ i „Otvoreno kadetsko prvenstvo Varaždinske županije“. Ova natjecanja pružaju uvjete za razvoj i unapređivanje šahovskih vještina kod djece i, u odnosu na školu šaha koja predstavlja teoretski dio, ova natjecanja čine praktični dio šahovskog obrazovanja u kojem se naučena znanja mogu izraziti u igranju sa novim protivnicima (djecom iz drugih škola, sredina, država) i gdje se za pokazano znanje i vještinu dobiva svojevrsno javno priznanje u vidu odličja ili ostvarenog plasmana na šahovskom turniru.